

1. Referentie

Referentie	Christiaens, W. (2002). Identiteit en de betekenis van overbeweeglijkheid. In A. Van den Brande & C. Devos (Eds.), <i>Identiteiten. Functies en dysfuncties</i> (pp. 55-80). Gent: Academia Press.
Taal	Nederlands
ISBN	90-382 0366-7
Publicatievorm	Bijdrage in reader

2. Abstract

Dit onderzoek maakt deel uit van een bredere studie met als centrale vraagstelling: “Welke betekenis geeft een hyperactief kind aan zijn overbeweeglijkheid?”. De probleemstelling die in dit artikel wordt behandeld is welke rol overbeweeglijkheid speelt in de identiteit van een kind met ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder). Is overbeweeglijkheid een relevant element in de identiteit van een kind? Is de relevantie voor de identiteit van het kind afhankelijk van de mate van medicalisering van het overactieve gedrag? Kan overbeweeglijkheid een criterium zijn voor ‘self organisation’?

Om hierop een antwoord te vinden, werden 17 kinderen tussen 8 en 14 jaar door middel van een exploratieve opzet en aan de hand van interviews en observaties bestudeerd.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezondheid, welzijn
Trefwoord(en)	ADHD, deviant gedrag, hyperactief, identiteit, in-group, normen, medicalisering, overbeweeglijkheid, sociale constructie, symptomen, waarden, zelfcategorisatie, ziektebeeld

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Wendy Christiaens Vakgroep Sociologie Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen UGent Korte Meer 5 9000 Gent Tel: 09/ 264 67 96 Fax : 09/ 264 69 75 hilde.vanpeteghem@ugent.be http://www.psw.ugent.be/socio/

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Welke rol speelt overbeweeglijkheid in de identiteit van een kind met ADHD? Is overbeweeglijkheid een relevant element in de identiteit van een kind? Is de relevantie voor de identiteit van het kind afhankelijk van de mate van medicalisering van het overactieve gedrag?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Exploratief, kwalitatief: interview en observatie.
Onderzochte	17 kinderen tussen 8 en 14 jaar. Allen werden geïnterviewd en twee werden daarbovenop

groep	geobserveerd. De steekproef bestond uit 15 jongens en 2 meisjes, uit de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Vlaams-Brabant.
Bereik	Regionaal (provincies Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en Antwerpen)

7. Resultaten

Zelfcategorisatie en identiteit	Op enkele uitzonderingen na, hanteren de kinderen ADHD niet als een categorie om zichzelf te identificeren of groepen mensen te onderscheiden. De kinderen geven de indruk niet bezig te zijn met dat deel van hun identiteit, tenzij met de externe aspecten ervan zoals negatieve reacties uit de omgeving. Gevraagd naar wat ADHD volgens hen is, rammelden de meesten een aantal typische kenmerken af, zonder de indruk te geven zich daarin te herkennen. Ze spraken over ADHD alsof ze er niets mee te maken hadden. Dit doet vermoeden dat overbeweeglijkheid op zich niet als probleem wordt ervaren, althans niet voor de jongsten. De gevolgen (bijvoorbeeld boze reacties van anderen) die ADHD met zich mee brengt echter des te meer. Oudere kinderen bekijken dit anders; zij leggen ADHD in meer specifieke termen uit, ze noemen namelijk eigenschappen die ze bij zichzelf hebben vastgesteld. Daarnaast hebben ze een sterk ontwikkeld schuldgevoel ten opzichte van de mensen in hun directe omgeving, omdat ze hen 'last' bezorgen. Met Piaget in het achter hoofd kunnen we dit verklaren met de verwerving van proportioneel denken; deze kinderen kunnen zich inleven in de ervaringswereld van anderen.
Invloed van medicatie	In een niet gemedicaliseerde context wordt de overbeweeglijkheid niet geïdealiseerd, noch benoemd. Het kind categoriseert zichzelf onder dezelfde noemer als de andere kinderen en percipieert zichzelf niet als verschillend. Het identificeert zich met de in-group. Het kind medicatie geven is een reactie die de ADHD-identiteit activeert via stereotypering en categorisering. Zonder die reactie bestaat de categorie 'overbeweeglijke kinderen' niet.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Van den Brande, A. (Ed.) (2002). *Identiteiten. Functies en dysfuncties*. Gent: Academia Press.

Thienpont, K. & Poels, K. (2002). "Zeg mij wie uw vrienden zijn ...". De constructie van sociale identiteit multidisciplinair bekeken. In A. Van den Brande & C. Devos (Eds.), *Identiteiten. Functies en dysfuncties* (pp. 3-31). Gent: Academia Press.

Jacobs, A. & Van Houtte Mieke (2002). Geslachtsidentiteit; een argument bij hoedebeslissingen? In A. Van den Brande & C. Devos (Eds.), *Identiteiten. Functies en dysfuncties* (pp. 33-54). Gent: Academia Press.

Christiaens, W. (2001). Identiteit en de betekenis van overbeweeglijkheid. *Tijdschrift voor Sociologie*, 22, (2), 137-152.

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

Dit onderzoek maakt deel uit van een bredere studie met als centrale vraagstelling: "Welke betekenis geeft een hyperactief kind aan zijn overbeweeglijkheid?". De probleemstelling die in dit artikel wordt behandeld is welke rol overbeweeglijkheid speelt in de identiteit van een kind met ADHD (Attention Deficit Hyperactivity Disorder). Is overbeweeglijkheid een relevant element in de identiteit van een kind? Is de relevantie voor de identiteit van het kind afhankelijk van de mate van medicalisering van het overactieve gedrag? Kan overbeweeglijkheid een criterium zijn voor 'self organisation'?

Om hierop een antwoord te vinden, werden 17 kinderen tussen 8 en 14 jaar door middel van een exploratieve opzet en aan de hand van interviews en observaties bestudeerd. Deze kinderen hanteren ADHD niet als een categorie om zichzelf te identificeren. Overbeweeglijkheid wordt ook niet als probleem ervaren bij de jongsten. De negatieve gevolgen, vooral reacties van anderen, worden wel als een probleem ervaren.

Oudere kinderen erkennen dat ze de kenmerken van ADHD bij zichzelf hebben vastgesteld. Ze hebben ook een ontwikkeld schuldgevoel ten opzichte van de mensen in hun omgeving.

Wat betreft de invloed van medicatie kan gesteld worden dat kinderen die geen medicatie nemen hun overbeweeglijkheid veel minder als een ziekte of als problematisch ervaren. Het kind medicatie geven is een

reactie die de ADHD-identiteit activeert via stereotypering en categorisering. Zonder die reactie bestaat de categorie 'overbeweeglijke kinderen' niet.